

4 | 2025

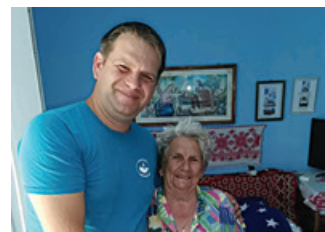
UNITÁRIUS KÖZLÖNY

KOLOZSVÁR | 1888–1948/1990. | 35. (95.) ÉVF.
4. SZÁM | 2025. ÁPRILIS | ÁRA: 6 LEJ

TARTALOM

Kedves Olvasó! 3	
Kardos József: A kő a mindent megváltoztató részlet 4	
Józsa Attila: Ünnepek 5	
Lőrinczi Eszter: Merre tovább, Márk? 6	
Lakatos Sándor: Szellemi kincs a vakolat alatt 8	
Hadnagy Éva: A gyülekezet és a lelkész ünnepe 11	
Konfirmációi hitvallás 13	
A hónap kérdései 14	
A segítségnyújtás lelki többletet ad 15	
„Ezek között a keretek között szabad lehetek...” 18	
Moldován-Szeredai Noémi: A húsvéti ünnepkör szokásai 21	
Tillinger Anna: Adománygyűjtő jótékonyági bál Vargyason 24	
Dimény Csilla Júlia: Csodálatosan megalkottál! 25	
Magyari Zita Emese: Az ifjúság istentisztelete 26	
Nyolcadikos diákok és szüleik figyelmébe! 27	
Egyházunk hírei 28	
Barangoló Isten országában 30	
Rejtvény 31	

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Dimény Csilla Júlia elnök (UNOSZ), **Hadnagy Éva** újságíró (Székelyudvarhely), **Józsa Attila** ny. benzinkutas (Sepsiszentgyörgy), **Kardos József** lelkész (Nagyvárad), **dr. Lakatos Sándor** iskolaigazgató, lelkész (Székelykeresztúr), **Lőrinczi Eszter** gyakorló segédlelkész (Zsil-völgyi Unitárius Társegyházközség), **Magyari Zita Emese** ifjúsági és egyetemi lelkész (Kolozsvár), **Moldován-Szeredai Noémi** lelkész (Csekefalva), **Rácz Norbert Zoltán** lelkész (Kolozsvár), **Tillinger Anna** önkéntes munkatárs (Vargyas)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a **Magyar Unitárius Egyház**, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)
Megbízott főszerkesztő: **Koppándi Júlia**
Megbízott szerkesztő: **dr. Berki Tímea**
Szerkesztőbizottság: **Dimény Csilla Júlia** (Nők világa), **Bálint Róbert Zoltán** (Egyház és társadalom), **Ferencz Csaba-Levente** (Rejtvény), **Hadnagy Éva** (Riport), **dr. Koncz Attila** (Kultúra), **Koppándi Júlia** médiareferens (A hónap kérdése, Egyházi hírek, Én is unitárius vagyok),

Mátéfi Tímea (Lelki élet), Mikó Ferenc

(Bibliamagyarázat), **Moldován-Szeredai Noémi** (Hagyományaink), **Széles László** (Ifjúsági oldal), **Pap Zoltán** (fotó), **dr. Sándor Krisztina** (Portré), **Szabó Előd** (Egyháztörténet), **Székely Andrea** (Szeretetszolgálat), **Szombatfalvi Etelka** (Gyermekoldal)
Tördelés: **Virág Péter**. Olvasószerkesztő: **Dénes Gabriella**
Nyomtatás: **Misztótfalusi Kis Miklós Református Sajtóközpont**
Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9
Telefon: 0264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org
Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0740 937 116.
A kéziratok szerkesztésébe érkezésének határideje: a tárgyhó előtti hónap 15-e.
ISSN 1220-8418

Támogatók:

Kedves Olvasó!

Tavaszzillatot áraszt a szél, selymet bont a barka, sárgállik a kásavirág, tulipán illatozik. A természet feléled, és hihetetlen erejével, megújulásával ejt rabul bennünket még akkor is, amikor lassan egy kezünkön számoljuk meg, hányszor hullott hó vagy eső az utóbbi hónapokban. Az élet lüktető ereje örök biztatás. A szeszélyes időjárás sem rettent el a falvak egyszerű emberét, az örök földművest, hogy földjeit, kertjét magokkal, új hajtásokkal ültesse be terméshozó esztendőre remélve, vagy hogy tehenei, juhái mellé gazdatársaival együtt Szent György napján pásztort fogadjon akár nehéz erőfeszítések árán is. A nagyvárosi reggelt köszöntő rigófütty, a zöldellő bokrok, a fényes napok és rövidebb éjszakák jelzik, hogy itt a kikelet, és lendülete szárnyakat ad, életörömünk és elszántságunk erősíti.

Az újjászületés és feltámadás ígérete Jézus példázatos élete és tanításai által munkál bennünk, amikor a karácsonyi történet után új csodával találkozunk. A lelkünket betöltő virágvasárnapi hozsanna és a jeruzsálemi diadalmas bevonulás pár nap alatt szívtépő tragédiába fordul. Nagypénteki passiónkat idén is énekeljük, és a nagyheti eseményekre emlékezünk, miközben ismeretes számunkra, hogy harmadnapon megtörténik, bekövetkezik a csoda. Asszonyok mennek a sírhoz és elsőként tapasztalják meg a hiányt. Üres a sírbolt, oda a test, láthatatlan, átlényegült. Együtt eszmélünk fel e hiány értelmére, hiszen ami lényeges, az a szemnek láthatatlan, és bárminemű kételkedésünket felváltja a jézusi tanítás élő bizonyossága. Húsvét ünnepének örömmüzenete tartja bennünk a hitet.

Áldott húsvétot! Csodás tavaszt, vidám locsolkodást, sok piros tojást, kedves Olvasó!

| BERKI TÍMEA

„A Lélek az, aki életre kelt [...] Azok a beszédek, amelyeket én szóltam nektek: Lélek és élet.”

(Jn 6,63)

A kő a mindent megváltoztató részlet

KARDOS JÓZSEF

*Ahol a kő el-
mozdul, ott
nyílik tér a
fénynek.*

„A hét első napján pedig kora hajnalban elmentek a sírhoz, és magukkal vitték az elkészített illatszereket. A követ a sírbolt elől elhengerítve találták...”
(Lk 24, 1–2)

Húsvét hajnalán a nők Jézus sírját üresen találták. A követ valaki elhengerítette – egy mindent megváltoztató részlet. A kő, amely a bezártságot, a reménytelenséget és a múlt lezártságát jelképezte, eltűnt az útból.

Húsvét nem csupán ünnep, hanem meghívás, hogy elmozdítsuk életünkben azokat az akadályokat, amelyek elválasztanak minket a boldogságtól, a szeretettől és az örömtől. Sokszor észre sem vesszük, mennyi minden halmozódott fel bennünk. Vannak kövek, amelyeket régóta cipelünk, szinte már hozzánk nőttek. Néha egy régi sérelem, egy be nem teljesült álom, máskor egy fájdalmas veszteség az, ami nélkül már el sem tudjuk elképzelni magunkat, mintha identitásunk része volna.

Húsvét arra tanít, hogy a sír, amelyben a múltunk fájdalmait, a félelmeinket és megbánásainkat őrizzük, nem maradhat zárva. Az élet hív, hogy lépünk tovább, hogy hengerítsük el a saját boldogságunk, örömünk, haladásunk útjában tornyosuló akadályokat. Nem könnyű elengedni, továbblépni, mert sokszor azt hisszük, hogy

ez azt jelenti, hogy nem is számított igazán. Pedig éppen ellenkezőleg: akkor becsüljük meg tulajdonképpen a múltat, ha nem engedjük, hogy megbéklyózzon minket.

Ahol a kő elmozdul, ott nyílik tér a fénynek. Ha elengedjük a félelmeinket, helyükre beléphet a bizalom. Ha letesszük a sértettség terhét, teret kap a szeretet. Húsvét ezt ígéri nekünk: nem kell bezárva, lehorgonyozva, megrekedve élnünk. Isten többre hív, mint amit mi magunk el tudnánk képzelni, csak merjük elhengeríteni azokat a köveket, amelyek már nem szolgálnak minket, hogy helyet adhassunk annak az életnek, amelyet ő készített nekünk.

A családok életében is lehetnek láthatatlan, mégis súlyos kövek, amelyek lassan, észrevétlenül torlaszolgják el a szeretet útját. Ilyenek a kimondatlan szavak, a régi sérelmek, a minden napok sodrásában háttérbe szoruló figyelem és törődés. A szeretet nem tűnik el egyik pillanatról a másikra, inkább lassan elhalványodik, amikor a hétköznapi terhek alatt már nincs erőnk figyelni egymásra, amikor a kimondatlan sérelmek falakat emelnek. Megszokjuk, hogy a másik fizikailag ott van, de valójában már nem vagyunk igazán jelen egymás életében.

Húsvét biztat, hogy ennél többet akarjunk. A közöny és a sértődés köveit csak úgy lehet elmozdítani, ha újra közelebb merünk lépni egymáshoz, ha nemcsak a szavak szintjén mondjuk ki, hogy fontosak vagyunk egymásnak, hanem a tetteinkben is megmutatjuk azt. Nem mindig könnyű kimondani azt, ami fáj.

*Nem könnyű bocsánatot
kérni, és talán még nehe-
zebb megbocsátani.*

A szeretet nem azt jelenti, hogy a múlt sebei bevarratlanul maradnak, hanem azt, hogy készek vagyunk együtt gyógyítani őket.

Húsvét üzenete: nincs olyan kapcsolat, amely ne újulna meg, ha az emberekben van őszinte szándék a változásra.

Egy keresztény közösség életében is vannak kövek, amelyeket el kell mozdítani. A megosztottság, az ítélkezés, a közömbösség – ezek mind gátolják, hogy egy közösség valóban élő legyen. Ha egy gyülekezetben nincs helye az irgalomnak, az elfogadásnak, ha nem tudunk örülni egymás örömének és osztolni egymás terheiben, akkor kőfalakat emelünk magunk köré.

Húsvétkor arra kapunk meghívást, hogy bontsuk le ezeket a falakat. Ehhez azonban szükség-

ünk van bátorságra és alázatra. Bátorságra, hogy szembenézzünk a megosztottságok okai-
val, és alázatra, hogy belássuk, nekünk is rés-
szünk lehet a problémákban. A feltámadás
fénye csak akkor ragyoghat fel a közösségeink-
ben, ha nem falakat emelünk, hanem hidakat
építünk. Amikor nemcsak a saját igazunkat
védjük, hanem meghallgatjuk a másik embert
is. Amikor nem húzódunk be a szokásaink kő-
falai mögé, hanem merünk együtt változni és
fejlődni.

Mi lenne, ha idén húsvétkor nemcsak a hagyo-
mányokat követnénk, hanem megengednénk
magunknak, hogy azok a kövek, amelyek eddig
akadályoztak, végre eltűnjenek az utunkból?
Amikor tovagurítjuk őket, megváltozik a mi éle-
tünk is. Megszabadulunk a múlt terheitől, és ké-
pesek leszünk meglátni a jövő ígérését. Ez hús-
vét igazi csodája. Nem a kő elhengerítésének
történelmi eseménye, hanem az, hogy mindany-
nyian képesek vagyunk erre, képesek az elenge-
désre és az újrakezdésre – mert a kövek nem
maradhatnak örökké az útban, és ez csakis raj-
tunk áll.

Józsa Attila

Ünnep

(szonett)

Egyszer a tükrök széjjel törnek sorban,
a torz képek között magányosan állsz,
egy arcot keresnél csupán a porban,
egy ajtó előtt bebocsátásra vársz -

egyszer hátizsákod terhe majd leránt,
megérzed közről a föld illatát,
szétszakad majd rajtad mindenféle pánt,
s látod a bocsánat hűvös harmatát -

egyszer forrást találsz árnyékos helyén,
intetgetőt látsz majd egy sor elején,
s elpusztulnak a vágyak katonái,

és vendéged lesz, mikor semmid sincsen,
széthasadnak majd az ég csatornái:
meglátogat váratlanul az Isten...

Merre tovább, Márk?

LŐRINCZI ESZTER

*Mi is menjünk
el oda, ahol
az egész el-
kezdődött:
Galileába.*

A húsvéti ünnepkör kapcsán fogalmazzuk meg legtöbbször, hogy a mi unitárius hitrendszerünk olyan „egyszerűen bonyolult”. Mi Jézus tanításainak a halál felett aratott győzelmét és az örök élet ígéretét ünnepeljük ilyenkor. Azonban néha az eszmei győzelem és örök élet fogalmai úgy peregnek ki a magyarázataink suta szavai között, mintha nem teljesen összezárt ujjakkal szeretnénk homokot tartani a markunkban. Ami viszont ott marad tenyerünk közepén, az a szilárd hit, a biztos meggyőződés. Márk evangélista szövege nyomán erre mutatok rá.

J. D. Crossan azt írja a nagyhétről és húsvétról szóló könyvében, hogy a legfontosabb igazságokat talán csak példázatban lehet kifejezni. Amennyiben a húsvéti történeteket példázatnak tekintjük (ami nem jelenti a ténytudásunk tagadását), akkor megértésük modellje a jézusi példázatok sora.

Nem azt kell keresni bennük, hogy mi a történet igazságtartalma, hanem azt, hogy mi az az igazság, amit állítanak. Ahogy nem az a lényeg, hogy a tékozló fiúnak volt-e testvére, hanem az az igazság, hogy Isten atyai szeretettel vár ránk. Az (egyik) igazság, amit a húsvéti történet olyan nagyon tömören állít, az így hangzik: Jézus él.

A márki tudósításban a hét első napján, a kora reggeli órákban kimentek az asszonyok a sírbolthoz, szívükben sötét gyásszal és félelemmel, illetve aggodalommal, hogy ki fogja nekik az

oda gördített óriási követ elmozdítani. A kő már nem zárta le a sírboltot, és ha eddig nem féltek eléggé, hát egy fehér ruhás ifjú is hozzuk szolt: „Ne féljete! A názáreti Jézust keresitek, akit megfeszítettek? Feltámadt, nincsen itt. Íme, ez az a hely, ahova őt tették. De menjete el, mondjátok meg a tanítványainak és Péternek, hogy előttetek megy Galileába: ott meglátjátok őt, amint megmondta nektek.” (Mk 16,6–7)

Az elhengerített kő, az üres sír, az ifjú szavai újra és újra, minden év húsvétján tudatosítják bennünk, hogy Jézust nem tudta a halál befogadni (Crossan), a Mestert nem lehet bezárni egy sziklasírba, nincs az a kő, amit a tanításai elé lehetne gördíteni, a halál soha nem fog az életen, az isteni szereteten és gondviselésen felülkerekedni. Amikor az ember földi utazásai a végéhez érnek, akkor lelkünket Ő emeli magához az atyai szeretet mozdulatával, hogy ott találjon az élet örök biztonságára.

*Ez a bizonyosság akkor és
ott az asszonyokat nem
nyugtatta meg.*

A Márk szerinti evangélium utolsó hiteles mondata szerint remegés és rémület fogta el őket, elfutottak és senkinek nem mondtak semmit. A márki elbeszélés további versei későbbi betoldások, nem tartoznak eredetileg az evangéliumhoz. Ezekben olvasunk a megjelenésről, amivel a többi evangélium is végződik, Márk azonban a félelmükben menekülő asszonyokkal fejezi be. Pedig ezek az asszonyok ott voltak Jézus mellett az elejétől a végéig.

Ott voltak az úton, a tanításoknál, a csodáknál és gyógyításoknál, a keresztnél, és a gyász fájdalmán szeretetükkel felülemelkedve ők voltak azok is, akik elindultak, hogy illatos olajokkal kenjék meg a Mester testét. És ha most ők is elfutnak, ha kiesnek a történetből, akkor ki fogja elmondani, továbbadni, világgá kiáltani az örömmüzenetet? Ki fogja tudatni a világgal, hogy

Jézus él? Miért ér véget az evangélista elbeszélése? Merre tovább, Márk?

Kérdéseinkre – Nico ter Linden holland teológussal egyetértve – Jézus és a fehér ruhás ifjú válaszol. A Mester nagycsütörtökön így búcsúzott az Olajfák hegyén: „előttetek megyek Galileába” (Mk 14,28). Azonban a tanítványokkal együtt mi emberek, esendő, gyarló istengyermekek is gyorsan felejtünk, ezért a sírboltban várakozó ifjú ismétél és emlékeztet: „előttetek megy Galileába: ott meglátjátok őt, amint megmondta nektek.”

Márk azt akarja, hogy az asszonyokkal együtt mi is, késői tanítványok, akiknek lelke ünnepet áhít, akik újra és újra minden évben elolvassuk ugyanazokat a történeteket, mi is menjünk el oda, ahol az egész elkezdődött: Galileába.

Vissza kell lapoznunk az evangélium elejére. Vissza kell térnünk oda, ahonnan elindultunk az úton. Oda, ahol Jézus tanított egyeseket és tömegeket, ahol melléje telepedhettünk és hallgathattuk, ahol gyógyulásoknak lehettünk szemtanúi és átélői, ahol a csodák, az isteni beavatkozása a földi életbe megtörténhettek.

El kell hagynunk az üres sírt, és vissza kell térnünk Galileába, oda, ahol igazán tanúi lehetünk annak, hogy

*Jézus nem halt meg,
hanem tanításai által
tovább él általunk és
bennünk akkor, amikor
újra és újra nyomába
szegődünk, tanítványokká
válunk.*

Amikor megláthatjuk, hogy az üres sír nem zsákkutca, hanem az „életre vezető út” (Nico ter Linden).

Jézus él, és kétezer év távlatából is tanít, biztat, megtart bennünket. Nincs időhöz és térhez kötve, nem keresztre szegezve néz le ránk és

szól hozzánk, nem más valóságokból jelenti ki magát nekünk, hanem életünk néha sivár, néha dimbes-dombos tájain, a kisebb és nagyobb városokban, életünk Galileájában.

Márk azt szeretné, ha erre indulnánk el, amikor az asszonyokkal együtt néha félünk és remegünk, amikor szilárd bizonyosságaink omlanak össze, amikor életünk kegyetlen nagypéntekjei és gyászos nagyszombatjai után húsvét reggel is elfutni szeretnénk. És akkor is, amikor mi is kételkednénk Tamással együtt, amikor úgy érezzük, hogy az unitárius hitrendszer fogalmai homokként peregnek el az ujjaink között, amikor nincs olyan igazi, anyagi-fizikai kapcsolódó, mint egy test, mint a feltámadás valóság.

Az üres sír kétezer év távlatából is életre vezető út, amin értelmet nyer az eszmei győzelem és az örök élet. Mert mindezt ott kell keresnünk a mi egyszerű életünkben, hiszen ott van. Ott az evangélium elején, ott Galileában, hétköznapiaink ünnepi pillanataiban, amikor megérezzük, hogy nincsen vég és kezdet, nincsen a történetnek eleje és vége, mert nincs halál, ami el tudná vágni az embert Istenétől.

Ez az örök élet. Az asszonyokkal együtt, néha félve és remegve, máskor önbizalommal telve halljuk az örömhírt.

Majd elindulunk, hogy átéljük, megtapasztaljuk és másoknak is elmondjuk. Ez az eszmei győzelem. Ez a halálon is mindig felülkerekedő, Istennel való egységben gyökerező élet. Ez a szilárd hit, a biztos meggyőződés, ez olyan „egyszerűen bonyolult”.

Szellemi kincs a vakolat alatt

*Ne kelljen,
mint eddig
a kis kapun
szálonként
hordani bé
a tűzifát.*

LAKATOS SÁNDOR

Egyházi közösségünk épített örökségének megismerése és megtartása valamennyi intézmény alapfeladata és felelőssége, mely a kihívások és lehetőségek végeláthatatlan forrása. Letűnt korokban eleink áldozatos munkával és bőkezű adakozással igyekeztek erejükhez mérten maradandót építeni az utókor számára. Az ezredforduló számos törlesztendő feladatot állít eléink e téren, és a törlesztés egyházszerte azóta is folyamatos. A székesgyérségi Berde Mózes Unitárius Gimnázium épületei mindmáig magukon hordozzák egyfelől a szebb korok igyekezetének nyomait, másfelől a szűkös évtizedek olcsó megoldásainak horzsolásait.

Az apró lépések jegyében született döntés 2024-ben a gimnázium régi épülete portikusának a felújításáról. A döntést a korszerűsítés szüksége kényszerítette ki. Az egyházi szabályoknak megfelelően a tervezés az egyház szakértőinek véleményezésével indult, ugyanis a hozzáértő szem meglátja a kincset abban, amiben a laikus csak a gyarlót, a haszontalant, az eldobandót. Röviden így lehetne összegezni a régi gimnáziumi épület kapuja felújításának a tanulságát, melyet a következőkben ismertetünk, bemutatva a munkálat értékes hozadékát és újdonságait.

A kapu szakszerű feltárására és feljavítására 2024 júliusában Domokos Levente székesgyérségi restaurátor kapott megbízást, akinek szakmai beszámolójából igyekszünk pontos

adatokat közölni.* A szakember részletes fotódokumentáció kíséretében bontotta le a nyílókat és a szemöldökfával egybeépített kaputükröt. A kapulábak alja, valamint a falba épített részek súlyos korhadás jeleit mutatták, ami miatt a szerkezet az évek során instabillá vált. A küszöbgerenda helyén por és fatörmelék éktelenkedett. A bontás során a kontyfa enyhén kimozdult a helyéről, aminek következtében láthatóvá vált a kapu külső oldalán egy eddig ismeretlen latin nyelvű felirat. A felirat jelentésére és fontosságára a technikai részletek után visszatérünk.

A kapuszerkezet elemein nyitott kutatóablakok tanúsága szerint a sima felületeken hat réteg festéket sikerült azonosítani, a kaputükrő külső oldalán levő faragott díszítésen, valamint a hónaljkötések és a kontyfa élszedésén pedig hét réteg festéket talált a restaurátor. A felújítás előtti szürkés színnel szemben a szakember a legalsó rétegek, azaz az okkersárga, valamint az élszedéseken, faragáson levő vörös színek megőrzése mellett döntött.

A nyílók tisztítása során feltárult a mives bádogosmunkával készített ónozott felületű borítólemez, amelyet kovácsoltvas szegekkel rögzítettek a fenyőfa nyílókra. A szegek rombuszalakú feje a korabeli mives munkákra jellemző aprólékos igényességet bizonyítja. A festékrétegek eltávolításával a nyílók külső oldalának felső felében egy L. J. monogram, valamint az 1873-as évszám is láthatóvá vált. A nyílók alján a sérült, korrodált lemez alatt a szegnyomok és a csapozás alapján meghatározható volt a nyílók hozzávetőleges mérete. Rekonstruálták az eredeti sarokhevedereket, a sérült lemezborítást, valamint a kovácsolt zárszerkezetet is.

A restaurálás során a szerkezet új, tölgyfából készült faragott kapulábakat kapott. A szakember pontos másolatot készített a lábak külső éleibe mélyített vésetről, valamint a vízszintes hevederek rögzítésére szolgáló csapok helyéről. A restaurált és rekonstruált elemeket az eredetiek pontos helyére építette vissza. A tanulmányozott szerkezeti elemek alapján feltételezhető,

* Domokos Levente restaurátor szakmai beszámolója, kéziratban. Kelt: 2024. szeptember 9.

hogy a kapu korábban egy palánkfalhoz volt rögzítve. Ebből a részletből arra lehet következtetni, hogy a kapu ácsbokja egyidős vagy akár régebbi a gimnázium épületénél, míg a nyílókat, az ónlemezen talált évszám szerint, 1873-ban kicserélhették.

Mennyi idős ez a restaurált kapu? Az 1896-ban kiadott Sándor János-féle iskolatörténetből tudjuk, hogy a kőépület alapozása 1819-ben kezdődött. Azt a székyderzsi eklézsia tagjai ásták meg, és az utca felőli szobák már 1821-ben lakható állapotba kerültek. A kőépület a korábban emelt faépülettel azonos telken kapott helyet. A faépülettel átellenben lévő oldal az utcai homlokzattal derékszöget alkot. 1822 szeptemberében befejeződött a falazás, és az év november végén az épület befedése is megtörtént. A szobák többsége 1824-ben elkészült, 1826-ban mind a tizenhárom (hat földszinti és hét emeleti) szoba használatba vétetett a létszámában egyre gyarapodó diákság által. További hat szoba építése és az épület tényleges véglegesítése még az 1840-es évek elején sem történt meg, mi több, a 19. század hatvanas éveiben is egy következő fejlesztési időszakról tudunk.

A gimnázium udvarára 1839-ig nem vezetett szekér- vagy kocsibejáró. Ebben az évben az egyházközség két öl telket adott át az iskolának díjmentesen, hogy: „...ne kelljen, mint eddig a kis kapun szálonként hordani bé a tűzifát.” Ez azt jelenti, hogy az épületbe kezdettől fogva annak szerkezeti részét képező kiskapun történt a belépés. Tekintettel arra, hogy ott már az 1820-as évek elejétől diákok laktak, az épületet minden bizonnyal szükséges volt zárni, így a nyílók ugyan nem, de a kapu szerkezete az épülettel egyidős, vagyis az 1820-as évek elején készülni kellett. Amint a restaurátor rámutatott, az sem elképzelhetetlen, hogy a kapuszerkezetet egy korábbi helyről hozták át és hasznosították újra.

Az iskolatörténeti források szerint 1874-ben, Marosi Gergely igazgatóságának utolsó hónapjaiban boltíves kapu, valamint a templom felől kőkert és deszkakerítés épült. A nyílókon feltárt 1873-as évszám minden bizonnyal ezt a felújítási munkálatot jelzi. Marosi Gergely tragikusan korai halálát követően László Józsefet nevezték ki igazgatónak, akinek idejében ténylegesen befejeződött a közel két évtizednyi építkezési sza-

* Sándor János: *A székykeresztúri unitárius Gimnázium történelme*. Székelykeresztúr, 1896. 83.

kasz.* Bár az iskolatörténetben jegyzett évszámok egymásutánisága nem támasztja alá teljesen a feltevést, talán mégsem véletlen az egybeesés az új igazgató nevének kezdőbetűi és a nyílókon feltárt L. J. monogram között.

Jelen sorok szerzője eddig nem találkozott az iskolatörténeti forrásokban a kapu szemöldökfáján ékeskedő, vakolat alá szorult latin nyelvű felirat eredetének leírásával. Közismert, hogy az unitárius alapítású iskolák jelmondata a humanista *Musis et Virtutibus*. A kolozsvári és a keresztúri iskolák Pákei Lajos tervezte épületeiben központi helyen ékeskedik, kiadványokban, cikkekben, zászlókon újra és újra felbukkan ez a jelmondat. A Múzsák és erények jelmondat a tordai, a torockói iskolák hagyományában is fellelhető, ezért mondhatjuk, hogy nemcsak a kolozsvári, hanem minden unitárius alapítású iskola jelmondata legkésőbb a 18. századtól máig.

A most előkerült kapufelirat székeleykeresztúri sajátosság lehet. A *Vitæ Non Scholæ Descendum* mondat felszólítás, parafrázis, amelyet így fordíthatunk magyarra: Az életnek tanulni, nem az iskolának! A mondat eredetének kutatása Seneca római filozófus és államférfi írásaihoz vezet el bennünket. A sztoikus filozófia jeles képviselője Kr. u. 62–65. között írta meg az *Epistulæ Morales ad Lucilium* címen ismert erkölcsfilozófiai leveleit. Kutatott feliratunk Seneca erkölcsi levelei közül a 106. levél zárósorának a parafrázisa. Írásának központi kérdése, hogy lehet-e jó az, ami testi, ami anyagi? Vagy jó csak az lehet, ami szellemi, lelki eredetű és minden, ami testi, anyagi, az rossz, az bűn, az mulandó? Ebben az elméleti vitában Seneca a filozófiát mint a szellemi gazdagság mindent uraló forrását dicséri, és a túlzásoktól óvja vitapartnerét. Keserűen állapítja meg, hogy a maga korában azt látja, hogy a tanulás öncélú és nem az életben való boldogulást szolgálja. Seneca 106. levelének zárószöve, mellyel kapufeliratként szolgáló parafrázisunk rezonál, a következőképpen szól: „Most, hogy eleget tettem kívánságodnak, elébe megyek megjegyzésednek, amikor azt mondod: »Micsoda bábjáték!«” Az ilyen felesleges foglal-

tosságokkal tompítjuk a finom éleket; ezek a dolgok okossá teszik az embert, de nem teszik jóvá. A bölcsesség ennél egyszerűbb dolog, sőt, egyértelműen jobb. Jobb, ha az irodalmat használjuk az elme fejlesztésére, ahelyett, hogy magát a filozófiát is erre elpazarolnánk, mint ahogyan más felesleges dolgokra is pazaroljunk. Ahogy mindenben a túlzásoktól szenvedünk, úgy merevedünk meg az irodalmi túlzásoktól is; így nem az életre, hanem az előadóteremre (az iskolának) vesszük (tanuljuk) leckéinket. (Non vita sed scholæ discimus) Búcsúzom.”**

A székeleykeresztúri kapufelirat tehát ezt a zárósort mondja el megfordítva biztató, felhívó formában: „Az életnek tanulni, nem az iskolának!” Seneca szerint a bölcs ember a körülményektől függetlenül képes megőrizni nyugalma. A félelem a tudatlanságból és a jövő bizonytalanságából fakad, a bölcs ember viszont nem engedi, hogy a félelem irányítsa az életét. Az önuralom és az erények gyakorlása kulcsfontosságú a boldogság elérésében. Törekedni kell az erkölcsös életre, amely a fő erényeken alapul. Ezek a bölcsesség, bátorság, igazságosság, mértékletesség, amelyekre az unitárius iskolák jól ismert humanista jelmondata is utal évszázadok óta. Seneca az élet kiteljesedését tehát a filozófiai elmélkedésben és az erényes életben látja. Aki ezekben nem találja az élet értelmét, annak léte szerinte értéktelen, hiábavaló.

Seneca filozófiája nemcsak Tertullianus és Jeromos egyházatyák számára volt értékes útmutatás, hanem a jelek szerint a 19. századi keresztúri tanoda közössége is értette ezt a bölcséleti tételt, és kapujának szemöldökfájára tűzte azt. Nekünk pedig méltatlan utódoknak nem marad más, mint újra és újra visszatérni a gyökerekhez, újra és újra felszínre hozni a vakolat alá rekedt örök bölcsességeket, és azokat a mindenkori ifjúság figyelmébe ajánlani az elveszett és újra megtalált kincsek evangéliumi példázatával, tanulságával együtt.

* Fekete János: *A székeleykeresztúri Orbán Balázs – volt unitárius – gimnázium 200 éves története*. In: Sándor Zsigmond Ibolya (szerk.): *Virágokká vált bojtorjánok. 225 év képes története. 1793–2018*. Berde Mózes Unitárius Gimnázium, Székeleykeresztúr, 2018. 18–19.

** A szerző saját fordítása. (A fordítás a DeepL.com szabad verziójának segítségével készült.) A latin eredeti szöveg kiadása: L. Annæus Seneca: *Ad Lucilium epistulæ morales*. Tomus 2, Libri XIV–XX. E Typographeo Clarendoniano, Oxonii, 2010.

Új segédlelkésze van a Székelyudvarhelyi Belvárosi Unitárius Egyházközségnek

A gyülekezet és a lelkész ünnepe

HADNAGY ÉVA

*A felolvasott
zsoltáros ver-
sekben szemé-
lyes bizony-
ságtétele is
benne rejlik.*

„Abban telik kedvem, Istenem, hogy akaratodat teljesítem, törvényed szívemben van.” (Zsolt 40,9)

Ünneppel köszöntött be a tavasz a Székelyudvarhelyi Belvárosi Unitárius Egyházközségbe, ahol március 2-án beiktatták hivatalába az új segédlelkészt. László Bernadett az elmúlt év szeptemberétől tevékenykedik a gyülekezetben Simó Sándor oldalán, ahol saját bevallása szerint otthonra talált. A fiatal lelkész a fenti bibliai idézetet választotta beiktató ünnepségének gondolatai alapjául. Felelevenítette a múltat, gyermekkori és fiatalkori emlékeit, amikor másodéves teológiai hallgatóként először állhatott ezen a szószéken, majd hangsúlyozta: a felolvasott zsoltáros versekben személyes biznyságtétele is benne rejlik. A zsoltáros megfogalmazta azt az örök igazságot, hogy a hit nem csupán egy pillanat megtapasztalása, hanem folytonos fejlődési útvonal, ahol a múltbéli isteni jelenlét, isteni tapasztalat, gondviselés ad erőt az újabb próbatételek megélésére – fogalmazott. Biznyságtételeként pedig hangsúlyozta, legjobb tudása, hite szerint arra fog törekedni a jövőben, hogy Isten akaratát teljesítse, hogy az egyházközség tagjaival közösen, együtt cselekvő, tenni akaró gyülekezetet alkossanak, és közösen építhessék Isten országát. – E szószék magaslatán próbálok mindig úgy megállni, hogy önmagamból, hitemből, szeretetemből, tudásomból, az isteni gondviselés által tudjak önöknek jót továbbadni, jó példával előljárni, áldást osztani és a lehető legtöbbet megtenni, hogy együtt mond-

hassuk: nagy az Úr! – emelte ki. Szavai minden biznnyal elnyerték a jó Isten tetszését, hiszen a felhős, szürke idő ellenére napsugarak ragyogtak be az egész templomot.

Isten országát építeni

Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház püspöke lelkészbeiktató ünnepi beszédének alapgondolatát Máté evangéliumából választotta. „Az aratnivaló sok, de a munkás kevés – mondta akkor tanítványainak. – Kérjétek hát az aratás urát, küldjön munkásokat az aratáshoz.” A 2025-ös évet a küldetés éveként hirdette meg a Magyar Unitárius Egyház, azzal a céllal, hogy számba vegyük, egyházilag, egyházközségileg és egyénileg is, hogy mi a mi küldetésünk, mi dolgozunk a világban. Éppen ezért is volt különleges és emlékeztető ez a lelkészbeiktató. – Megvalósult a gyülekezet álma, és újabb munkás érkezett ebbe a szimbolikus aratásba. Detti, ez a te küldetésed itt, hogy ráébreszd a gyülekezetet, közösséget, hogy Isten országa itt van közöttünk. Ez nem utópia, hanem az az állapot, amikor Isten közel kerül hozzánk. Ha most, itt, ebben a tudatban élünk, és rádöbbenünk, hogy szeretve vagyunk és szerethetünk, friss levegővel szívhatjuk tele tudónket, közösségben vagyunk, amelyre számíthatunk, ez az Isten országa! Van ennél szebb, több? Hát ezért imádkozzatok, váljatok mind munkásaivá ennek az aratásnak, és a lelkészekkel együtt, közösen végezzétek ezt a csodálatos feladatot – hangzott el az ünnepi prédikációban.

Szimbolikával bíró tárgyak

A beiktató ünnepség következő mozzanataként a Székelyudvarhelyi Unitárius Egyházkör espere-se, Solymosi Alpár szimbolikus jelentéssel bíró tárgyakat nyújtott át a hivatalába lépő segédlelkésznek. Elsőként átadta a templom kulcsát, mondván: tárja szélesre az ajtaját, és hívja a híveket a könyörgésre, majd a Bibliát, hogy hirdes-

se az evangéliumot, a kelyhet, amelynek szimbolikája, hogy ossza az Úr szent vacsoráját és ezzel Jézus életére és halálára emlékeztesse a híveket, végül pedig az egyházközség pecsétjét is átnyújtotta, hogy az adminisztrációs feladatokat is pontosan végezze Isten és ember szolgálatára.

A székelyudvarhelyi társfelekezetek papjai is jelen voltak az ünnepségen. Elsőként Márton József, a Szent Miklós-plébánia főesperes-plébánosa, majd Pitó Zsolt, a Belvárosi Református Egyházközség lelkésze fogalmazta meg jókívánásait.

Solymosi Alpár, az egyházkör esperese Reményik Sándor *Gyermekláncfű* című versére alapozta gondolatait – László Bernadett szolgálata a gyermekláncfűre emlékeztet bennünket, mint ahogyan a versben a kislány egykor összefűzte ezeket a virágszálakat, hiszem, hogy ő ebben a gyülekezetben ugyanúgy fogja összefűzni a lelkeket, mert az, amit Isten lélekből fűz, az egy életen át megtart bennünket. Kívánom, hogy ezeket a láncszemeket munkáld – fogalmazott az esperes.

A nőszövetség részéről Simó Melinda, a gyülekezet részéről pedig Fülöp Mihály és Abrán Tünde üdvözölték a segédlelkészt.

Simó Sándor, a gyülekezet lelkésze köszöntőjében elmondta, a közösség életét mindig egy repülőúthoz hasonlítja, és 2017-től egyedül ül a pilótafülkében, ezért is nagy öröm számára, hogy most már elengedheti a kormányt, mert az ő jelenléte nélkül is fel tudnak szállni és biztonságban landolni. – Úgy gondolom lelkieken kell megerősítsük ezt a gyülekezetet, hogy érezzük, nemcsak sokan vagyunk, de erősek is. A tanítás által, amit az iskolákban végzünk, igyekezzünk a gyermekek lelki világához közel kerülni, és hiszem azt is, hogy a te jókedélyedben a jó Istennek a mosolygós arca tükröződik vissza. Azt kívánom hát, hogy találj meg a helyed itt közöttünk, és együtt irányíthassuk ezt a repülőt – fogalmazott a gyülekezet lelkésze, Isten áldását kérve közös munkájukra.

Farkas Emőd, a Magyar Unitárius Egyház főgondnoka szerint minden lelkész érkezése új időszak kezdetét jelenti a gyülekezet életében, új lehetőséget, esélyt, reménységet, lendületet hoz, mert mindig van, amit még jobban vagy más-

képp lehet tenni. – A mai nap nem csupán hivatalos esemény, hanem hitünk és közösségünk megerősítésének pillanata is. Ebben a rohanó világban a család mellett az egyház és a gyülekezet marad az egyetlen olyan közösség, amelyben létezhetünk, amely őszintén és érdekmentesen ölel magához, mert itt mindannyian ugyanarra a lelki alapra építünk – mondta a főgondnok, arra buzdítva, hogy a világiakkal közösen, harmóniában, egymás iránti bizalommal, partnerekként dolgozzanak unitárius és közösségi életük jobbá, színesebbé tétele érdekében.

Az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének elnöke, Demeter Sándor Lóránd is köszöntötte a beiktatott lelkészt. Beszéde során kitért arra, hogy élete megannyi fontos mozzanatának volt helyszíne. – Itt kereszteltek meg, ezen a templompiacokon konfirmáltam, és itt fogadtam örök hűséget, valamint ennek a szószéknek a magaslátán mondtam el segédlelkészi beiktató beszédemet is. Mint a gyülekezetből kinőtt hazai, a lelkiesszövetség elnöke kívánom neked, hogy Isten ígéjének az olvasása felmelegítse benned a hitet, a szeretetet és a szolgálatot, tegyék ott honossá, meleggé ezt a hajlékot!

A hivatalába beiktatott lelkészt egykori évfolyamtársai, Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusának képviselője, valamint Szakács-Paál István, Székelyudvarhely polgármestere is köszöntötte.

Az ünnepség az egyházközség kórusának előadásával, valamint a magyar és székely himnuszok elénekelésével ért véget.

Konfirmációi hitvallás

(Elhangzott a kolozsvár-belvárosi unitárius templomban 2025. február 23-án.)

Tisztelt gyülekezet! Dezső Anitának hívnak, leánykori nevem Lengyel Anita, és az egyik legszebb aranyosmenti kis faluban születtem és nevelkedtem, Aranyosegerbegyen. A szülői támogatás és Isten akarata úgy irányította lépteimet, hogy itt a szomszédságban, az unitárius kollégiumban nőhettem fel. Innen folytattam tanulmányaimat, és szakmában elhelyezkedve turisztikai szakemberként tevékenykedem. Azt hiszem, vagyunk úgy páran, hogy saját magunkról beszélni, saját magunkat bemutatni az egyik legnehezebb dolog, hiszen mit is mondhatnánk el magunkról, ami érdekes vagy emlékezetes marad valaki számára? Azonban, ahogy ezen töprengtem, igencsak hamar rájöttem, hogy mindez igazából mellékes, hiszen az, amiért itt állok ma, az sokkal lényegesebb!

Mi vezetett el engem az unitárius valláshoz? Az, hogy ma itt állhatok egy hosszú folyamat lezárása. Lezárása annak, hogy megértettem mit is jelent igazából unitáriusnak lenni. Ami engem a leginkább megragadott, az a vallás alapelve, miszerint lelkiismeretünkre bízott, hogyan éljük életünket. Mint tudjuk, az unitárius vallás nem mondja ki bűnösnek az embert születésétől fogva. Választásaink és cselekedeteink alapján eshetünk bűnbe. Azt vallani, hogy minden ember születésekor lehetőséget kap arra, hogy önmagát és ezáltal az emberiséget is jobba tegye, az számomra rendkívül felszabadító. Nem kell elhinnem, hogy valami eredendő hibát hordozok magamban, hanem a saját belső irányítóm és lelkiismeretem vezérelhet életem útján. Ez olyan életszemléletet ad, amely a személyes növekedésre és a felelősségteljes életvitelre buzdít.

Ebben a közösségben megtanulom, hogy tisztelnem kell mások hitét és azt is, hogy a vallásunk és az emberi kapcsolataink alapja az egymás elfogadása, a szeretet és a megértés. A szellemi szabadság számomra azt jelenti, hogy az unitárius vallás nem akadályozza meg, hogy szabadon kutassam a világot, a tudományt és a vallási kérdéseket. Az itt talált közösség arra ösztönöz, hogy minél inkább megismerjem önmagam, a

világot, és megértsem kapcsolatunkat magával a Teremtővel.

A hitemről. Tisztelt gyülekezet! Biztos vagyok benne, már Önökkel is megesett, hogy nem sikerült mindig lépést tartani a mindennapok történéseivel, hiszen az életünk folyamatos változásban van. Emberek jönnek-mennek, terveink néha kudarcba fulladnak, máskor új utak nyílnak meg előttünk. Gyakran érezhetjük, hogy nem sok minden van körülöttünk, ami változatlan marad egy életen át, ami állandó, vagy ami végigkíséri utunkat e földi létben.

Én hiszem és érzem is, hogy az egyetlen állandóság az életemben az egyedül Isten jelenléte. Valószínűleg sokan magukra ismernek, ha azt mondom, baj esetén Ő hozzám fordultunk segítségért, ha az életünkben csoda történt, neki mondtunk hálát, ha féltünk, tőle kértünk bátorítást, s ha csalódottak voltunk, talán tőle kértük számunkra életünk történéseit.

Nekem, s nektek is, tisztelt gyülekezet, arra kell törekednetek, hogy belássátok, nem Isten irányítja az életünket, nem ő veszi el szeretteinket vagy sodorja elénk a szerencsét. Isten jelenléte abban mutatkozik meg, hogy erőt ad megvalósítani mindent, ami számunkra fontos. Megtanít meglátni a láthatatlant az életünkben, hiszen amit nem látunk, az az igazán lényeges, az igazán állandó. Például megtanít szeretettel fordulni embertársaink felé, megtanít segíteni embertársainkon, ugyanakkor erőt ad megküzdeni az előttünk álló nehézségekkel, és erőt ad, hogy mindig tanulni vágyó, magunkat jobbra tenni

akaró emberek lehessünk. Az Ő szeretete, ereje végigkíséri mindannyiunk életét, amennyiben képesek vagyunk magunkba nézni és befogadni őt.

Végezetül, Istenünk, amikor hozzád fordulunk, a világ zaja elcsendesedik körülöttünk. Ebben a meghitt nyugalomban tárjuk ki lelkünket, hiszen senki nem ismeri úgy belső világunkat, mint Te. Hozzád szólva könnyíthetünk lelkünkön, hisz akár egy kőszikla, Te minden terhünket megbírod. Minden veled töltött pillanat erőt

ad, hogy tovább haladjunk utunkon. Boldog és áldott az, aki felismeri ennek jelentőségét, és életében újra és újra időt szán arra, hogy feléd forduljon. Hálát adunk, hogy napról napra új lehetőségekkel ajándékozol meg minket, hogy szeretettel és bölcsességgel fogadjuk mindazt, ami ránk vár. Köszönjük, hogy nap mint nap új esélyekkel próbálhatunk meg jobbak lenni. Arra kérünk, vezesd lépteinket oly módon, hogy Jézust követve, minden alkalmat használjunk az egyéni tökéletesedésre, a társadalom javítására és Isten országának megvalósítására. Ámen.

A HÓNAP KÉRDÉSEI

Az idén 35 éves az 1990-ben újraindított *Unitárius Közlöny*. Az azóta megjelent lapszámok főszerkesztői válaszolnak havi kérdéseinkre, elsőként **dr. habil. Rezi Elek** nyugalmazott teológiai tanár.

Foglalja össze egy mondatban, mi volt a főszerkesztői feladatkör legnagyobb kihívása!

1997 januárjától vállaltam el az *Unitárius Közlöny* főszerkesztői megbízatást, amelyet tizen-

egy éven keresztül töltöttem be. Sokáig küszködtünk az anyagihiánnyal, ezért gyakran három, sőt négyhavi összevont számot jelentettünk meg, sokszor az állandó rovatok kialakítása is kihívást jelentett.

Melyik három szó jut eszébe a *Közlöny*ről? Miért?

Unitárius – mert az unitárius közösséget célozza meg;

Identitás – az öazonosság-tudatunk állandó ébren tartására fókuszál;

Küldetés – reménységet és jövőképet sugároz.

Mit üzen a mai olvasóknak?

A *Közlöny* olvasása, böngészése örömmel és lelki békével töltse el. Növelje hitüket, unitárius vallásunk iránti ragaszkodásukat, Isten és az embertárs iránti szeretetüket.

Véleménye szerint mi a *Közlöny* szerepe, küldetése?

Az *Unitárius Közlöny* szerepét, küldetését abban látom, hogy olyan olvasmányos, egyházi életünk egészét átfogó lap legyen, amelyből egyetemes egyházunk, egyházköreink, gyülekezeteink, lelkészképzésünk, iskoláink, egyleteink, külföldi hittestvéreink, valamint egyetemes magyarságunk életéről tájékozódhatnak az Olvasók.

A segítségnyújtás lelki többletet ad

Pájer György egyházunk segélyszervezetének, a Gondviselés Segélyszervezetnek a munkatársaként tevékenykedik Erdővidéken. Korábban hosszú évekig az ifjúsági egyesület tagja volt. Barátságos, kedves és végtelenül segítőkész – röviden így jellemezhetnénk. Egyházzsérte sokan ismerik, akik az említett két szervezettel az elmúlt évtizedekben kapcsolatba kerültek. Mindenhol ott van vagy megjelenik, ahol azonnali vagy tartós segítségnyújtásra van szükség. A hozzá hasonló személyekre szokták azt mondani, hogy „alapemberek”. Az alábbiakban őt – ahogyan inkább ismerik, Pájer Gyurit – kérdezte Sándor Krisztina.

Hogyan mutatkoznál be idegen környezetben, pár mondatban?

Vargyason születtem, és azóta is itt élek. Az óvodát és az általános iskolát is itt végeztem, a középiskolát pedig Baróton. Érettségi után Sepsiszentgyörgyön folytattam tanulmányaimat a Babeş-Bolyai Tudományegyetem kereskedelem és turisztika szakán. A konfirmálásum után bekapcsolódtam a helyi egyházi ifjúsági életbe, majd hosszú évekig az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egyesület – mondhatni – oszlopos tagja voltam. Ezzel párhuzamosan a Gondviselés Segélyszervezetben, annak 2007-es megalakulása óta tevékenykedem, immáron munkatársként. Szabadidőmben szeretek az állatainkkal foglalkozni, időt tölteni velük, vagy a szabadban lenni, kirándulni, túrázni. De ami a legfontosabb, az a barátokkal, szeretteimmel töltött idő.

Hosszú évek teltek el azóta, hogy bekapcsolódtál az egyházi életbe. Előbb az ifjúsági egyesület keretében, jelenleg pedig a Gondviselés Segélyszervezet munkatársaként szolgálod szűkebb és tágabb közösséged. Honnan ez a belső elhivatottság?

Belső elhivatottságként talán az emberekkel való találkozást, a közös munka örömét tudnám megfogalmazni. Ez gyerekkorom óta az életem részét képezi, nem is tudnám máshogyan elképzelni a mindennapjaimat. A segítségnyújtás olyan lelki többletet ad, amit nehezen tudna más pótolni. A sok-sok hálás tekintet, mosoly, köszönet mind hozzáad ehhez a belső

elhivatottsághoz. Ez adja az egésznek a mozgatórugóját.

Az ifjúsági egyesületi évek után gyakori az, hogy el-eltűnnek a fiatalok: a családalapítás, munkahelykeresés időszakában ritkábban látjuk őket egyházi környezetben. Te ezt a folyamatot hogyan látod?

Igen, ez valóban így van, a saját környezetemben is gyakran tapasztalom ezt. Talán az lehet ennek az oka, hogy ezt a korosztályt nehezebben tudja „megfogni” az egyház. A fiatalok ebben az időben eltávolodnak a közösségtől, más kerül előtérbe. Kevés helyen van olyan lehetőség, ami a fiatal felnőtteket, családokat gyűjti egybe, és így kapcsolódni tudnak az egyházi élethez.

Vargyason nőttél fel, jelenleg is ott élsz. Mi a legnagyobb kihívás ma egy vidéki fiatal számára, aki helyben szeretne maradni?

A vidéken élő fiatalok nehéz helyzetben vannak. Kevés a munkalehetőség, és nehezebb a megélhetés is. Ezáltal sokan kénytelenek elköltözni nagyobb városokba, akár külföldre is. Az infrastruktúra számos helyen elmaradt vagy még gyerekcipőben jár. Sokakat ez a kényszerű helyzet visz el messzebbre, de örömteli, hogy vannak, akik vissza is térnek néhány évvel később a falvakba.

Te hogyan maradtál otthon? Voltak-e eltávozásra, kivándorlásra vonatkozó gondolataid, és ha igen, mi változtatta ezt meg?

Szerencsésnek mondhatom magam, mert sikerült itt helyben munkát találnom, ami biztosítja a megélhetésemet, így soha nem éreztem magam arra kényszerítve, hogy elmenjek. Hálás vagyok, mert úgy érzem, a munkámat megbecsülik és elismerik, így sokkal könnyebb a mindennapok nehézségeit megélni, átlendülni rajtuk.

Ami igazán ide köt engem, az a család és a barátok, azok a közösségek, amelyek azzá formáltak az évek során, aki most vagyok. Mindig is úgy képzeltem, hogy én itt szeretnék családot alapítani, így ez a kép is sokszor előttem lebeg egyfajta célként. Hazudnék, ha azt állítanám, hogy soha nem fordult meg a fejemben az elköltözés gondolata, akár külföldre is, de a fentebb említett okok, célok mindig erősebbek voltak, és arra ösztönöztek, hogy maradjak, és itt próbáljak tenni a közösségért.

Az ifjúsági egyesület éveidből mit hoztál magaddal, ami ma is segít a segítségnyújtó munkában, a hétköznapi életben?

Az emberek és az egyház iránti szeretetet és elkötelezettséget. Rengeteg alkalommal szerveztünk kisebb-nagyobb eseményeket az egyesület

Pájer Gyuri balról az első

évek során, ennek a szervezőkészségnek a mai napig nagy hasznát tudom venni. Széles kapcsolati hálót sikerült kialakítani az egyesületben, ami most is sokszor jól jön, illetve manapság is sok olyan személlyel dolgozom együtt, akiket már nagyon rég ismerek.

Szeretsz emberekkel kapcsolódni, velük dolgozni, őket szolgálni. Mi volt az eddigi legnagyobb élményed, ami a közösségszolgálat terén ért?

A 2005-ös Nyikó menti árvíz nagy hatással volt az életemre. Néhány vargyasi fiatallal és a tiszteletes úrral mentünk segíteni az árvízkárosultaknak. Az ott látottak, tapasztaltak mind-mind olyan hatással voltak rám, ami egy más irányba terelt engem. Azóta a szeretetszolgálat mint fogalom teljesen más értelmet nyert számomra. Innentől kezdve életem nagy részét ez a fajta munka tölti ki. Rengeteg tapasztalatot, életre szóló élményt gyűjthet az ember ilyen helyzetekben, alkalmakon.

Van-e példaképed, és ha igen, ki az, és miért éppen ő?

A nagymamám volt rám legnagyobb hatással az életemben. Ha valakire, rá nagyon szeretnék hasonlítani. Gyermekekoromból emlékszem rá, hogy mindig nagyon figyelmes és törődő volt mindenkivel, akivel csak találkozott. Az önzetlen segítségnyújtást is tőle tanultam, ami egész életemben szerepet játszik. A másik,

amit neki köszönhetek és hálás lehetek érte, az a hitem, amit az ő nevelése, példája erősített bennem. Nagyon nagy szerepe volt abban, hogy gyerekkorom óta az egyház ilyen fontos szerepet tölt be az életemben.

Mit jelent számodra az unitárius vallás és egyház?

Az, hogy az unitárius egyházhoz tartozom, büszkeséggel tölt el. A vallás a lelki biztonságot nyújtja nekem, a tudatot, hogy nem vagyok egyedül. Ez nagyon nagy segítség a mindennapok nehézségeiben. Rengeteget köszönhetek az egyháznak személyes és szakmai téren egyaránt. Mindezek mellett szerintem az egyház nagymértékben hozzájárul az erdélyi magyarság megmaradásához is. Azt gondolom, hogy magyarságunk egyik alappillére az unitárius egyház, és azon kell dolgoznunk, hogy ez minél tovább így is maradjon.

Mi az, amit régóta szeretnél megvalósítani egyéni és közösségi téren?

Szeretném, ha továbbra is az egyház kötelékében tevékenykedhetnék. Úgy érzem, a mi egyházunkban sok minden múlik a világi munkatársakon, ebben szeretnék még többet segíteni, legyen az bármilyen feladat. Közösségi téren ugyanezt tudom mondani, emellett pedig a fentebb említett probléma megoldásán szeretnék dolgozni, változtatni: hogy a fiatal felnőtteknek, családoknak legyen több lehetőségük az egyház életében részt venni, akár különálló közösség formájában.

Hogyan látod egyházunkat húsz év múlva? S hát magadat?

Én személy szerint erős egyháznak látom az unitárius egyházat évek múlva is. Nagy előnyünk az, hogy az embereket, az igényeiket figyelembe vesszük, és azt fontosnak tartjuk. Ez hatalmas pozitívum ránk nézve, amiből renge-

teg előnyt lehet kovácsolni. Ha ezekkel élni tudunk, azt nagyon szépen lehet kamatoztatni. Ebben nagyon bizakodó vagyok. Személyes vonatkozásban remélem, kiegyensúlyozott, teljes életet élhetek évek múlva is a családommal, szeretteimmal, és bízom benne, hogy továbbra is az egyház szolgálatában tevékenykedhetek majd. Remélem, mindkettő teljesülni fog!

Kórházlelkészi szolgálat

**Kolozsvár
Bodor Piroska**

telefonszám: 0740 634 723
e-mail: bodor.piroska@unitarius.org

**Marosvásárhely
Pavelka Attila**

telefonszám: 0723 515 921
e-mail: pavelka.attila@unitarius.org

**Sepsiszentgyörgy
Buzogány-Csoma Csilla**

telefonszám: 0742 512 574
e-mail: buzoganycsoma.csilla@unitarius.org

**Székelyudvarhely
Sipos Mónika Rebeka**

telefonszám: 0757 345 367
e-mail: sipos.monika@unitarius.org

„Ezek között a keretek között szabad lehetek...”

Legutóbb januári lapszámunk vallásszabadsággal kapcsolatos irodalmi összeállításában találkozhattak olvasóink Farkas Wellmann Éva nevével, akinek pályája párhuzamosan indult szülővárosában, Marosvásárhelyen és egyetemi tanulmányainak színhelyén, Kolozsvárt. Első önálló verseskötete – Itten ma donna választ – 2002-ben jelent meg, a legfrissebb pedig 2020-ban, Magaddá rendeződni címmel. Lírájának meghatározó témája saját unitárius hite, illetve Isten és ember kapcsolata. A József Attila-díjas (2021) költővel Koncz Attila beszélgetett.

Általában papoktól, lelkészekről szokták kérdezni, hogy mi a hivatásuk története. Azt gondolom, hogy egy irodalommal foglalkozó embernek is van hivatástörténete: vannak olyan pillanatok, olyan élmények az életében, amelyek elvezetik az íráshoz. Nálad ez hogyan történt?

Arra emlékszem, hogy az irodalom mindig örömet és békét jelentett. Egészen kiskoromtól, az első mesétől kezdve, és látva például azt, hogy édesanyám arra is képes, hogy maga találjon ki meséket. Ez csodálatos világot nyitott ki számomra. Kisiskolásként mindennek tudtam örülni, amit irodalomból tanultam, nem egyszerűen csak kipipálandó feladat volt számomra, hanem öröm. Például, amikor harmadik osztály végén kiosztották előre a negyedikes olvasókönyvet, akkor azt még aznap délután végigolvastam. Na, akkor már elkezdtem gyanakodni, hogy ez nekem fontos lehet. Bár tulajdonképpen már második osztályos koromtól kezdve szinte faltam a könyveket.

Voltak-e olyan személyek, akik a későbbiekben, és kicsit talán távolabbról, akár tanárként, akár más összefüggésben terelgettek téged ebbe az irányba?

Édesanyám és a családom más tagjai mellett ilyenek voltak a tanítóim, illetve az általános iskolai magyartanárom, Dávid Katalin, aki egyébként Dávid Gyula irodalomtörténész lánya. Később pedig Szakács István Péter, aki a gimnáziumi tanárom volt, és maga is író, nagyon-nagyon komolyan vette a hivatását, és nemcsak belőlem nevelt olvasót, meg végső

soron talán író embert is, hanem az egész osztállyal megszerettette az irodalmat, elkötelezetté tette őket.

Nem tekintettek rád ezért csodabogárként? Nem kellett ezzel összefüggésben kisebb-nagyobb küzdelmeket vívnod?

Ha ez ma történné, akkor valószínűleg kellene, talán még szakmai segítséget is kérnének számomra, mert egészen elütne az átlagostól. De én még az offline világban nőttem fel, és akkoriban ez volt az időtöltés egyik legalapvetőbb formája, hogy az ember olvas. Más is olvasott, nem csak én, talán annyi, hogy én az akkor megszokottnál egy picit több időt töltöttem ezzel.

A te felfogásod szerint a költészetben a mesterségbeli tudás az, amelyik a fontosabb, vagy pedig a személyes élmény, mondjuk úgy: az ihlet?

Az íróember egyik nélkül sincs meg. Úgy gondolom, a mesterségbeli tudás azért fontos, mert ez adja a magabiztosságot. Ez teremti meg a kereteket, hogy az ember tudja, miként fogjon neki a dolognak, mert így nem annyira könnyű elbizonytalanodni. Viszont miért is fogjon neki bárminek, ha nincs ihlet, plusz, varázslat – valami mágia az egészben? Rengeteg olyan mű születik, meg született, amit elolvas az ember, és azt mondja, hát igen, oké, tényleg rövidek a sorok, tehát formailag vers, de lehetett volna naplójegyzet is, feljegyzés – nem is beszélve azokról, akik azt hiszik, hogy Petőfit utánozzák, de sokkal inkább az ő epigonjait. Ez

a legrosszabb, ilyenből a szerkesztőségbe is rengeteg érkezik, és az ember döbbenetesen néz, hogy az, aki ezeket írja, nyilván nem olvas 19. század után keletkezett szövegeket.

Mikor érzed azt, hogy itt most van valami, amihez érdemes nyúlni, amihez érdemes hozzákezdeni? Milyen ez a pillanat? Miről lehet felismerni?

Talán ez a legérdekesebb az egészben, ugyanis sokkal többször van ilyen pillanat, mint ahányszor él vele az író. Ezek valami mélyebbet, valami lényegibbet szólítanak meg az emberből, felhoznak valami igazit. Jó esetben a pillanat megállítható, és „letehető” a papírra, vagy továbbgondolható. Viszont van egy másik út is, amikor az ember tudja, hogy írni akar egy témáról, és valamilyen módon ezt fel kell magában gerjesztenie.

Utóbbi nem feltétlenül jobb, sőt egyáltalán nem jobb út, de néha hasznosabb. Hogy megteremtsek minden feltételt a magam számára, hogy tudjak írni, mert ehhez megfelelő körülmények is szükségesek, például csend, egyedüllét. Nyilván én is szerelmesebb vagyok azokba a verseimbe, amelyek úgy születnek, hogy hú, jött az ötlet, meg tudtam fogni, le tudtam írni, kiszaladt az ujjaim közül, és itt van, hoppá, kész.

Amikor, ahogy mondtad, az ember felhoz magából valamit, akkor már érzi, tudja, hogy az más számára is érdekes lehet, vagy ez csak úgy később derül ki?

Szerintem nem tudja. Akkor csak annyi biztos, hogy neki fölviláglott valami. Jó esetben ez persze találkozik mások élményével, és volt néhány ilyen pillanatom nekem is, amikor azt éreztem, hogy ez lehet, hogy másnak is fontos, de ha az írás vágya megfelelően erős, akkor elnyomja azt, hogy arra gondolhasson az ember, másnak mit jelenthet majd a szöveg.

Viszont amikor már készen van a mű, legyen az vers, novella vagy bármi, akkor valószínűleg mindenkiben felvetődik a kérdés, hogy jó, nekem tetszik, sikerült, azt hiszem, átadtam azt, amit akartam, de vajon érdekes lehet-e más számára. És hát erre csak tippünk lehet igazából. Viszont olyan eset volt, hogy megírtam egy verset, amiről azt hittem, nagyon elvont lett, mégis azzal szembesültem, hogy az emberek pontosan tudják, miről van szó – olyan lényegi gondolatot értettek meg belőle, ami ugyan nem egészen az volt, amire én gondoltam, de az ő életükben, az ő tapasztalásukban valamire rímelt.

Mi az, amiben szerinted a legjobb vagy? És mi az, ami a leginkább érdekel? Sokszor látunk az irodalomtörténetben olyat, hogy valaki nagyon szeretne valamit, de igazából nem jó benne, mégis ragaszkodik hozzá...

Mivel általánosan tetted fel a kérdést, megpróbálok élni ezzel a szabadsággal, és azt mondom: szerintem abban vagyok a legjobb, hogy nem írok, ha kell, ha nem. Meg tudtam teremteni azt az élethelyzetet, még ha kompromisszumok árán is, hogy a napi betevőm ne attól függjön, hogy megírtam-e valamit, vagy sem. Ne kelljen termelni. Mert tényleg rettenetes lehet, amikor attól függ a gyereked vacsorája, hogy te megírtál-e egy verset. Ezt a csapdát sikerült elkerülnöm: mindig volt hivatalos foglalkozásom, például angoltanárként vagy szerkesztőként működtem.

Az írás persze mindig meghatározó része volt az identitásomnak, de volt olyan időszak, amikor elkészöntem volna tőle, vagy azt vettem észre: egy éve nem írtam szinte semmit.

Vajon miért nem írtam? Nem tudom. De néhány nap múlva aztán megszületett egy vers, teljesen váratlanul. És akkor vált világossá számomra, hogy nem az idő számít, hanem az, hogy bármennyi idő telik is el, akármikor jöhet egy vers.

Ha műnemekre szűkítjük a kérdéset, a magam részéről nyilván a líra mellett köteleztem el magam elsősorban, de emellett kaptam tárcafelkérést is, amit szívesen elfogadtam, és ott könnyedén sztorizgatók, mondjuk így. De érzem, hogy az nem igazán az én terepem.

Van esetleg titkos fiókod, amiben tartasz ezt-azt, ami talán azok számára is meglepő lenne, akik jól ismernek téged?

Ó, bárcsak lenne! De sajnos nincs. Egyetlen olyan szövegem van, amivel egyelőre nem jutottam semmire – egy drámát írtam néhány évvel ezelőtt, részben a járványtól inspirálva. Nem voltam hajlandó, hogy végigjárjam az összes rendezőt és színházigazgatót, hogy meggyőzzem őket, ezt elő kell adni, mert eleve én sem voltam biztos benne. Új terep volt. Másfelől meg idegen tőlem, hogy házaljak. Úgyhogy az ott van végül is a fiókban. De látták néhányan, és úgy vettem észre, mindenki boldogan és nyugodtan tud élni azzal a tudattal, hogy nem történt a darabbal semmi. De hát ki tudja, mi történhet még!

Hogyan jelenik meg a költészetekben az istenes téma, a transzcendenciával való kapcsolat bármilyen formája?

Állandóan ott van, egészen a kezdetektől. Sokaknál a szerelmi líra ennyire meghatározó, de számomra talán még annál is fontosabb az istenes vonal. Ez valahogy az eszmélésemről, az első kérdéseim megszületésétől kezdve jelen van bennem, és át- meg átszövi mindazt, amit írok. Amikor például a parancsolatokról „kellett” írnom, akkor azért is volt természetes, mert már eleve volt ilyen érdeklődésem.

Milyen a te istenképed? Hogyan lehetne annak a lényegét megfogalmazni?

Erre is valami olyasmit tudnék mondani, hogy folyamatos, állandó. Nem állítom, hogy sose távolodott tőlem, vagy én nem távolodtam tőle

semennyire, mert az nyilván nem lenne hiteles. Viszont valamiképpen erőként jelenik meg előttem. Erőként és viszonyítási pontként. Emlékszem, hogy egészen kiskoromban, talán nyolcéves lehettem, amikor ezzel foglalkozni kezdtem, hogy ki Isten, miért imádkozunk stb. Akkor elmondtam az első imámat, és azt éreztem, hogy ez valami nagyszerű dolog – tulajdonképpen egy kapcsolat, egy kapcsolatfelvételi mód.

Gondolom, ez az imádság akkor nem kötött, hanem valamilyen spontán, szabad szöveg volt.

Először megtanultam és elmondtam a Mi-atyánkot, aztán észrevettem, hogy utána folytatom a saját szövegemmel. Ez egyébként mindmáig megmaradt, hogy általában valamit hozzáfűzök. És talán itt van az egész történet kiindulópontja, hogy nekem mindig volt saját mondandóm is. Az imádság számomra soha nem kényszerű kötelesség, amit le kell darálni. Pedig annak is óriási ereje lehet, még ha akár csak a mantrázás vagy meditáció hozadékaihoz is hasonlítjuk.

Mit jelent számodra akár költőként, akár magánemberként az unitárius egyház és vallás?

Én az unitarizmust nagyon-nagyon felszabadító erejűnek gondolom. Egészen kiskoromtól kezdve az volt a tapasztalatom, hogy nem vagyok gúzsba kötve. Tetszett a szertartások letisztultsága, a templomok egyszerűsége, és valahogy a gondolkodó, értelmiségi ember világképével megegyezőnek éreztem mindig. Az volt bennem, hogy én ezek között a keretek között szabad lehetek, magam lehetek, és feltehetem aggodalom nélkül a kérdéseimet, mert azok miatt senki sem fog engem megszólítani vagy elítélni, és megírhatom a versekben is azt, ami foglalkoztat, mert el tudják fogadni az egyházon belül is. Ez újabb megerősítést jelentett a költői pályámon, aztán ez a szabadság tovább tárgult akkor, amikor más felekezetek hívtak meg magukhoz, és fogadták érdeklődéssel a versekbe fogalmazott gondolataimat, érzéseimet.

A húsvéti ünnepkör szokásai

MOLDOVÁN-SZEREDAI NOÉMI

Nagyon szép történetek, régi hagyományok, új szokások körvonalazódtak.

Passió, ispékes leves, virágszertartás, mákos puliszka, hajnalozás, fenyőágazás. Ismerős?

Milyen hagyományok vannak közösségekben ezeken az ünnepeken? – kérdeztem adatközlőimtől, nagyrészt lelkészekről. Semmi különös, csak a szokásos, válaszolták, de ahogy beszélgetni kezdtünk, és konkrét kérdéseket tettem fel az ünnepekkel kapcsolatban, nagyon szép történetek, régi hagyományok és új szokások körvonalazódtak. Ezekből osztok meg néhányat, kedves Olvasó.

Virágvasárnap. Konfirmáció és virágszertartás

Piros betűs ünnep, Jézus Jeruzsálembe való bevonulásának ünnepe. Az első olyan tavaszi ünnepi alkalom, amely megmozgatja az embereket, kíváncsoknak a templomba, a közösségbe, bármilyen is az időjárás.

Felsőrákoson mindig ekkor került sor a konfirmációra, míg sok más gyülekezetben (Korond, Kissolymos, Csokfalva, Szabéd stb.) a hagyományos áldozócsütörtöki konfirmáció tevődött át virágvasárnapra a kommunista rendszer megszorításai miatt.

Számos gyülekezetben új szokás vált hagyománnyá, a „virágszertartás”. Ekkor a templomba érkező hívek egy-egy virágszálat hoznak, be-

teszik az úrasztalán álló vázába, majd távozáskor egyet kivesznek onnan, vagy a lelkész ad nekik egy szálat, és azt magukkal viszik. Gyönyörű példáját látjuk ennek a kolozsvár-belvárosi gyülekezetben. Ez a szertartás, melyet egyre több lelkész gyakorol gyülekezetében virágvasárnap, a csehországi unitáriusok alapította, Norbert Čapek lelkész kezdeményezésére indult, és a közösség tagjai egységének és sokszínűségének kifejezésére hivatott.

Konfirmáció Korondon

Nagypéntek. Nagyheti harangszó, böjt, istentisztelet és passió

A nagyheti harangszó szinte minden gyülekezetben felcsendül a helyi hagyományoknak megfelelően. Nagyhéten a tojásírás hagyományát is éltetik, melyet családban vagy akár közösségben is gyakorolnak.

A gyülekezetek, kevés kivétellel, nagypénteki istentiszteleten vesznek részt, és az unitárius passiót, Jézus szenvedéstörténetét is eléneklik. Van, ahol a kántor egyedül, máshol a lelkész és a kántor, vagy egyháztagek, esetleg meghívottak, szomszédos gyülekezetek lelkészei, kántorai éneklik, más helyeken felvételtől hallgatják meg. Korondon tíztagú férfikórus adja elő. A lelkészek egy csoportja évről évre egyre több gyülekezetben énekli el a passiót.

A passió korondi előadói

„Megböjtölni a nagypénteket” nem más, mint nagypénteken teljes böjtöt tartani. Számos helyen élő hagyomány ez. Amíg a hajnalcsillag feljön, addig nem esznek semmit, csak vizet isznak, fekete szőttos abrosszal terítik le az asztalt, hogy „az Úr Jézus szenvedését megérezzék”. Ez katolikus hatásra alakult így, mint ahogy az is, hogy böjtben nem tartanak kereszteleket, mulatságokat, bálakat.

Régen a húsmentes böjt kötelező volt a közösségekben, napjainkban ezt is kevesen tartják. A húsmentes böjti ételek pedig vidékről vidékre, sőt faluról falura is változtak. Kökösből aszalt-szilva-leves mellé mákos puliszkát ettek, vagy csak törtpaszulyleves. Kissolymosban főtt

aszalt gyümölcs és puliszka volt a reggeli, ebédre törtpaszulyka, estére, ami maradt. Szováton nagypéntek szigorú böjt nap volt. Délig nem ettek semmit, étlen mentek istentiszteletra, délből pattogatott kukoricát ettek, és mikor lemenőben volt a nap, aszaltalma- vagy aszaltszilva-levest fogyasztottak puliszkával.

A báránývágás hagyományosan nagypénteken történik. Sok helyen, amikor a hajnalcsillag feljön, bárányprólékot esznek, vagy csak egyszerűen véget vetnek a böjtnek.

Ünnep szombatján kemencében sütnek kenyeret, lepényt és kalácsot, emellett a báránýételek előkészítése és a tojásfestés a program. Csokfálván ekkor viszik a legények a feldíszített fenyőágakat a lányos házakhoz, majd húsvét reggelén a házigazda szegezi ki azokat a kapura.

Fenyőkúton húsvéti színdarabos bált tartanak, és a lányokhoz krepp-papírral, illetve kifűjt tojással díszített „fenyőhegyet” (fenyőcsúcsot) visznek.

Húsvétvasárnap. Istentisztelet és úrvacsora, ünnepi ételek és színességek

Legtöbb gyülekezetben húsvét az év legnagyobb létszámú úrvacsorás alkalmá. Az úrvacsorai kenyeret és bort hagyományosan az ajándékozó

Virágvasárnapi foglalkozás Kolozsváron

Konfirmáció

család készíti vagy vásárolja, de az mindenképp házi kenyér és háztáji bor. Kövenden a templom díszítésére tojásfa is készül: aranyeső ágakra kifűjt és nagyhéten írott tojást helyeznek. Felsőrákoson a nőszövetség húsvéti kiállítást szervez, melyre a böjti időszak alatt készülnek.

Az ünnep fő ételei bárányból készülnek. Az ispékes, „üspékes” leves (bárányleves) a Homoród mentén gyakori. Töltött bárány, bárányaprólék, sült bárány szinte minden ünnepi asztalon megtalálható Erdély-szerte.

Kissolymosban a reggeli ébresztő a meleg lepény, készített pálinka, puszi és „Áldott húsvétot!” köszöntés, reggelire pedig petrezselymes tojásos rántott bárány, piculasaláta-leves és puliszkával, ebédre húsleves, hús, szósz és krumpli, ecetes torma, utána köttes kalács és lepény kerül az ünnepi asztalra. Másodnapján reggel tölteletes káposztát esznek puliszkával, ebédre sült bárányt. Homoródszentpálon ispékes levest főznek ebédre, aprólékkal sűrítik be, utána pedig a töltött bárányt salátapityókával fogyasztják.

Húsvéthétfe. Locsolás, víz, piros tojás és fenyőágak, vagy utazás és pihenés

Az ünnep máig élő szokása a locsolás, amely néhány helyen húsvét másodnapján hajnalban a hajnalozással kezdődik. Vannak helyek, például Korondon, Siménfalván, ahol már éjfélkor elindulnak népviseletbe öltözve, miután közösen zenészt fogadnak, és énekkel, muzsikaszóval járnak, megtáncoltatják a lányt, majd vendégül látják őket. Szovátán díszített „fenyőhegyet” visznek éjjel, titokban, és a lánynak ki kell talál-

nia, hogy kitől kapta. A fizetség cserébe bokréta, himzett zsebkendő, több tojás és pénz.

Korcsoport szerint gyermekek, fiatal konfirmáltak, legények, fiatal felnőttek, férfiak járnak közösen, vízzel locsolnak vagy kölnivízzel. Sok közösségben a mai napig „megfürdenek” a lányok a jól sikerült locsolás következtében. Jobbágfalván az egész falu férfinépe összegyűl, és zenészekkel, szereplőkkel, táncosokkal járják végig a falut a „fenyőágazás” szokásával, köszöntik a húsvétot, és jókívánságot visznek minden házhoz.

Kökösben a „második ünnepen”, azaz másodnapján csak az idős asszonyok mennek templomba, a nőknek nincs mit keresni az úton, várni kell a locsolókat. Kedében, ahol másodnapján van az úrvacsorás istentisztelet, először mindenki a templomban találkozik, ott, a templomkertben, istentisztelet után kerül sor a locsolásra.

Új szokás születik azzal, hogy van, aki a nagy családi ebéd és locsolkodás helyett elutazik pihenni, és a szűk családdal vagy baráti társaságban az otthonától távol tölti az ünnepet.

Köszönet az adatközlőknek: Bodor Piroska, Tőkés-Bencze Zsuzsanna, Kerekes Mónika, Rácz Mária, Farkas Izolda, Jakab Emese, Balázs Noémi, Demeter Erika, Lázár Levente, Jenei Sándor, Simó Erzsébet, Buzogány-Csoma István, Dénes Erzsébet.

Adománygyűjtő jótékonyági bál Vargyason

A Gondviselés Segélyszervezet háromszéki fiókszervezete immár második alkalommal rendezte meg jótékonyági bálját március 7-én Vargyason. A szervezés ismét embert próbáló feladatnak bizonyult, azonban támogatóink és önkéntes munkatársaink segítségével a tavalyihoz hasonló, színvonalas estét sikerült létrehozni.

A résztvevőket Biró Attila esperes, a háromszéki fiókszervezetünk alelnöke és Buzogány-Csoma István lelkész, segélyszervezetünk munkatársa üdvözölte.

Külön köszönettel tartozunk Kovács István püspök úrnak, aki elfogadta meghívásunkat, és a jótékonyági est fővédnökeként alkalmi beszédet mondott.

A vacsora előtti műsor idén is nagy sikert aratott, Buzogány-Csoma István egyházi énekdolgozásokkal örvendeztette meg a résztvevőket. A mulatságon közel kétszáz vendég töltötte

együtt a remek hangulatú estét. Hálás köszönettel tartozunk támogatóinknak, akik nemcsak pénzbeli, hanem értékes tombolafelajánlásokkal is hozzájárultak rendezvényünk sikeréhez.

Az idei jótékonyági bál bevételét elsősorban erdővidéki és háromszéki szeretetszolgálati tevékenységeink megvalósítására szeretnénk fordítani, egy részével pedig hozzájárulunk a Kovásznai Unitárius Leányegyházközség nagy tervének megvalósulásához, gyülekezeti központjuk kialakítását elősegítendő.

Hálásak vagyunk a helybeli és környékbeli szervezőknek, valamint a vargyasi önkormányzatnak, hogy az idén is vendégül láttak.

Köszönjük szépen mindenkinek, aki megtisztelt bennünket a jelenlétével, és azoknak is, akik bármilyen formában támogatták az esemény megvalósulását!

| TILLINGER ANNA

Csodálatosan megalkottál!

DIMÉNY CSILLA JÚLIA

*Isten gondot
visel mind-
annyiunkra.*

A tavasz érkezésével együtt, minden március első péntekén kerül sor az ökumenikus női világimanapra. Az utóbbi időben néha elmarad ebből a megnevezésből a „női” jelző, hiszen az esemény nyitott mindenki számára, és férfiak is részt vesznek az imanapi alkalmakon. 1985-ben a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa közbenjárásával lehetőség nyílt arra, hogy az akkor már több mint ötven éve elindított imanapi mozgalomba helyi istentiszteletek tartásával mi, magyarok is bekapcsolódhassunk.

Az idei istentiszteleti rendet a csendes-óceáni Cook-szigetek keresztény női csoportja állította össze. A liturgiának a 139. zsoltár 14. verse szolgált mottóul: „Áldalak téged, mert csodálatosan megalkottál!” A sziget lakói a maori nyelvű „Kia orana!” üdvözléssel köszöntik egymást, amelynek tartalma ezt jelenti:

Élj soká, és élj jól!
Ragyogj, mint a nap!
Táncolj a hullámokkal!

A liturgia szövege felhívja figyelmünket a teremtet világ csodálatos szépségeire, az emberi élet értékeire, akár a legegyszerűbbnek hitt légzésünkre, amely úgy áramlik be és ki, mint ahogy az óceán hullámai emelkednek és ereszkednek. A lélek pedig minden nap minden pillanatát átjárja, és általa érezzük az élet csodálatos ajándékát! Három nő történetén keresztül nyerhetünk bepillantást a maori asszonyok életébe.

A 15 éves Mii a vírusjárvány idején megélt félelméről vall, akinek megnyugvást az a tudat adott, hogy Isten gondot visel mindannyiunkra. Vainiu arról számol be, hogy anyanyelve és kultúrája miatt mennyi megaláztatásban volt része, azonban bízunk kell abban, hogy Isten mindig erő ad a küzdelmeinkben. Dawn doktornő az első női orvos a Cook-szigetek gyermekgyógyászati osztályán. Szerinte mindannyian egyediek és különlegesek vagyunk. A doktornő áldásként éli meg, hogy segíthet az ottani lányoknak és asszonyoknak.

Egyházunkban több nőszövetség és gyülekezet bekapcsolódott az világimanapi ünnep megszervezésébe, együtt imádkozva a messzi országban élő nőkért. Az unitárius lelkész nő egy csoportja az idén is szép összeállítást készített ez alkalomból. E helyen is hálásan köszönjük minden nőtestvérünknek, aki részt vett a kisfilm létrehozásában! Kia orana!

A csodálatosan festői Cook-szigeteken élő keresztény nők által vezetett alkalom 2025. március 7-én imádságban egyesítette a világot!

Adja Isten, hogy még sokáig így legyen, hogy mindannyian ezzel a lelki erővel tudjunk összefogni, tájékozottan imádkozni és imádkozva cselekedni!

Az ifjúság istentisztelete

Merünk az ifjúság istentiszteletével együtt jövőt álmodni?

MAGYARI ZITA EMESE

Az utóbbi években az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet által évente egyszer, a hat egyház körében mindenikében megszervezett Közös utakon ifjúsági istentisztelet komoly és egyre komolyabb viták tárgyát képezte. Nevezhető-e istentiszteletnek ez a próbálkozás? Mennyire különbözik a hagyományos unitárius istentisztelettől? Mit eredményez az ifjakban? Hogyan kapcsolódhatnak be a rendszeres istentiszteletekbe, ha az ifjúsági egylet egy teljesen eltérő formát mutat számukra?

E kérdések megválaszolásakor két szempont ütközik. Vannak, akik a hagyomány nevében állítják, hogy az a forma, amely évszázadokon át megtartotta egyházunkat, megfelelő kell legyen a mai fiataloknak is. Mások úgy vélik, hogy az istentiszteletnek alkalmazkodnia kell a változó korhoz, ha valóban meg akarja szólítani az ifjúságot, alternatívát kell nyújtania a megszokott mellett. Mielőtt elhamarkodottan állást foglalnánk, arra hívom a kedves Olvasót, hogy egy pillanatra tekintsen el a két ellentétes nézőponttól, és vizsgálja meg az ifjúság istentiszteletét egy másik szemszögből.

Az ifjúság istentisztelete mindössze tízesztendő. Az ódon falak között az állandósult igazságok helyett a megújulás lehetőségét keresi. Szenvedélyesen küzd a szabadságért, a hitelességért és az önkifejezésért. Nem elégszik meg az „így szoktuk” kijelentésével, kérdez, kísérletezik, és akár meg is kérdőjelezi a régi kereteket. Érti és

érzi, mit jelent mustármagnyi hittel hinni, imádságban hálát adni és kérni, sőt időnként perlekedni a Létező létezésével. Olyan otthon akar lenni, ahol a kételyt és a hitetlenséget, a meggyőződést és a hitet egyaránt feltételek nélkül elfogadják, és megértik. Még most bontakozik ki igazán. Ismeri az örök eszmét, amely mögötte áll: „az istentiszteletnek történelmi alappal bírónak, lélektanilag indokoltnak, hitébresztő jellegűnek és erkölcsi hatásúnak kell lennie” (Kovács István: *Unitárius liturgia*. Egyetemi jegyzet). Az ifjúság istentisztelete mégis folyamatosan keresi saját hangját, megnyilvánulási formáját, bontogatja szárnyait, az elmúlt tíz évben folyamatosan lelkesedésre és kiállásra törekedett. Rugalmasságot, lendületet tanult, képességet a küzdelemre és türelemre az ökölbe szorított kezű, fogcsikorgató óriásokkal szemben. Megerősítette azt a hitét, hogy érdemes hirdetni azt, amiben meggyőződéssel hiszünk, még akkor is, ha a világ rendjének ismerői mást mondanak. Hiszen attól fiatal a fiatal, hogy rendületlenül hisz a lehetetlenben. A Dávid Ferencről ránk hagyományozott „mindig továbblépni tudás” kell hogy jellemezze. Ez nem pusztán azt jelenti, hogy felszínesen átlép a problémákon, hanem sokkal inkább azt, hogy a mélységek keresésére indul, hogy még egy lépéssel tovább merészkedik. Tudja, hogy többre van szükség, mélyre kell evezni. Az állandóan változó itt és mostban kell hirdetnie az Istent, kell kiformálja önmagát, és ezáltal az ifjak hitét és elköteleződését.

Gondoltunk-e már így az ifjúság istentiszteletére? Tükröt állít, és kérdez. Elsősorban azt, hogyan látjuk gyülekezeteink, egyleteink és önnön jövőnket. Mit teszünk azért, hogy ifjaink ne más vallásos közösségekben keressék a helyüket? Merünk az ifjúság istentiszteletével együtt jövőt álmodni? Vagy szemünket a földre szegezzük, és közönyösen a múltban ragadva, egymásnak feszülve érvényesítjük szembenálló érveinket?

Az ifjúság istentisztelete hinni akar abban, hogy érdemes elindulni és új ösvényeket keresni, hogy a hagyományos egyházi értékek és mindennapok kihívásai között együttes erővel leljünk rá a közös utakra. Akarunk mi is hinni ebben?

Nyolcadikos diákok és szüleik figyelmébe!

FELVÉTELI TUDNIVALÓK A SZÉKELY- KERESZTÚRI BERDE MÓZES UNITÁRIUS GIMNÁZIUMBAN TÖRTÉNŐ FELVÉTELIRŐL

A kétszázharminc évvel ezelőtt alapított tanintézet összekötő kapocs az értékekben gazdag múlt és a lehetőségekkel, kihívásokkal kecsegtető jövő között. Azzal a céllal alapították, hogy a székelyföldi diákok számára színvonalas oktatást és értékalapú nevelést biztosítson.

Az intézmény céljai 1793 óta változatlanok. Székelykeresztúr legrégebbi iskolájában a sikerekben gazdag múlt és a felhalmozott tapasztalat munkára és hűségre kötelez.

Az iskola küldetése a felnövekvő nemzedék céltudatos és hivatásszerű oktatása-nevelése. Feladata szolgálni és közösségszolgálatra tanítani gyermekeinket. Jelmondata: *Musis et virtutibus*.

Mit kínál az iskola:

- áhítatok, iskolai szertartások
- általános műveltség gyarapítása: színházlátogatás, tudományos munka, versenyek
- kreativitás fejlesztése a vizuális művészetek terén
- jól szervezett, mozgalmas diákélet: diáktnács, Suli Rádió, BEMUGRI színjátszó csoport, Vadrózsák néptáncscsoport, sportolási lehetőség, iskolai zenekar, kórus
- bentlakás és étkezés
- gazdag könyvtárral rendelkező könyvtár
- ECDL számítógép-felhasználói vizsgalehetőség
- ECL-képzések
- érettségi központ, érettségi felkészítők
- természettudományi múzeum
- tornaterem, sportpályák
- ösztöndíjak

A 2025/2026-os tanévben induló osztályok:

Teológia / humán osztály: 24 hely

Természettudományok / reál osztály: 26 hely

További részletek: titkarsag@berdemozes.ro,
www.berdemozes.ro

FELVÉTELI TUDNIVALÓK A KOLOZSVÁRI JÁNOS ZSIGMOND UNITÁRIUS KOLLÉGIUM- BA TÖRTÉNŐ FELVÉTELIRŐL

A János Zsigmond Unitárius Kollégium Erdély egyik legrégebbi és megújulásra mindig kész tanintézete. Állami intézmény, de a Magyar Unitárius Egyház erkölcsi és anyagi támogatása alatt működik. Az iskola padjaiban a neves személyiségeken kívül nemzedékek sora kapta meg azt az erkölcsi alapot és tudásanyagot, amelyet az egyéni és közösségi életben kamatoztatott. Most olyan diákok tanulnak a múzsák és erények otthonának falai között, akik hisznek abban, hogy a világban nemcsak a felhalmozott tudás jelent felbecsülhetetlen értéket, hanem a lelki-szellemi épség és az erkölcsös magatartás is.

Általános tudnivalók:

A beiratkozás a IX. osztályokba nem felekezethez kötött. A négy év során a diákok az érettségi tantárgyak mellett a következő szakot erősítő tananyagokat tanulják: egyenlőtlenségek matematikában, alkalmazott informatika, mesterséges intelligencia, intenzív angol vagy német nyelv.

Mit kínál az iskola:

- DUKE of EDINBURGH önkéntes program
- ESN európai iskolák programjai
- Erasmus+ európai projektek
- robotikakör, színjátszó kör
- vitakör angolul
- számítógép-kezelés – ECDL európai bizonylat megszerzése
- labdajátékok, néptánc, kórus, gitár, tehetség-gondozás magyar irodalomból
- Cambridge angol vizsgára való felkészítés fizika, informatika tantárgyakból
- orvosi egyetemre való felkészítés biológiából, kémiából

A 2025/2026-os tanévben induló osztályok:

Matematika–informatika intenzív angol/német oktatással: 26 hely

Teológia / humán intenzív német/angol oktatással: 12 hely

Pedagógia / tanító-óvóképző intenzív német/angol oktatással: 12 hely

További részletek: secretariat@janoszsigmond.ro,
www.janoszsigmond.ro

Egyházunk hírei

Film készült Ferencz József püspökről

A Magyar Unitárius Egyház Püspöki Hivatala, a Vallásszabadság Háza és az Orczy Kultúrkert Egyesület szervezésében február 26-án került sor a *Ferencz József és a második unitárius aranykor* című ismeretterjesztő dokumentumfilm egyházi bemutatójára.

A filmvetítést követő közönségtalálkozó keretében Ferencz József püspök munkásságáról Kovács István unitárius püspökkel, dr. Kovács Sándor teológiai tanárral, dr. Molnár Lehel levéltárossal Elekes Botond, a film társrendezője és szerkesztő-szakértője beszélgetett.

Találkozás egyháztársadalmi szervezeteinkkel

Az egyháztársadalmi és szakmai szervezetek vezetőinek tárgyalására március 4-én Kolozsváron került sor. A Gondviselés Segélyszervezet, az Unitárius Nők Országos Szövetsége, az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet és az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége vezetői az elnökség képviselőivel tárgyaltak szervezeteik működéséről, örömeikről, nehézségeikről és időszerű tennivalókról.

Gépkocsiadomány a szórványnak

Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma támogatásával öt új személygépkocsit tudtunk vásárolni az unitárius szórványgyülekezetek és szórványterületen működő anyaegyházközsége számára. A kocsik ünnepélyes át-

adására 2025. március 6-án 10 órai kezdettel került sor a Vallásszabadság Házában. Az átadási ünnepséget Andrási Benedek (főjegyző, Magyar Unitárius Egyház) áhítata nyitotta meg. Koppándi Zoltán Attila egyházunk szórványreferenseként beszédében elmondta, az adomány nem csupán a könnyebb és biztonságos közlekedést teszi lehetővé, hanem összekötő kapocs is, és jelzi, hogy az anyaország számára minden egyes gyülekezet fontos.

Az adományozók nevében Magyar Levente, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériumának parlamenti államtitkára beszédében azon reményének adott hangot, hogy az öt gépkocsi valódi segítség tud lenni az emberek életének a jobbra tételében, és lelki élete minőségének a javításához ténylegesen hozzájárulhat. Rendkívül fontos az összefogás annak érdekében, hogy a nemzeti megmaradás ügyének szolgálata

| Fotó: Kiss Gábor

mellett az emberek hitét és lelki tartását, reményét is erősíteni tudjuk. A Magyar Unitárius Egyház nevében Kovács István püspök köszönte meg a nemes adományt.

Az öt autó ezentúl Lupény–Petrozsény, Szatmár, Bukarest, Déva–Vajdahunyad–Temesvár és a Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör szórványgyülekezeteiben teljesít szolgálatot.

Az unitárius szórványgyülekezetek szolgálatába kerülő gépjárművek ünnepélyes átadását szór-

ványtanácskozás követte a Vallásszabadság Háza nagytermében. A rendezvény középpontjában Vetési László református lelkész *Hogyan lehet hatékonyan szórványközösséget építeni?* című előadása állt. Az előadó bevezető gondolataiban unitárius családi kötődéseit ismertette, majd szakmai meglátásai alapján bemutatta a legveszélyeztetettebb helyzetben lévő unitárius gyülekezeteinket és templomainkat. A szórványközösségek jelenlegi helyzetének átfogó elemzését követően konkrét feladatokat és jövőbeli tennivalókat fogalmazott meg. Vetési László külön hangsúlyozta az unitárius–református, tágabb értelemben a magyar egyházak közös gondolkodás és együttműködés fontosságát és lehetőségeit.

Nyílt nap a teológián

2025. március 7-én nyílt napot szerveztek a teológiai képzés iránt érdeklődők számára. Az esemény célja, hogy interaktív módon nyújtson betekintést a lelkészképzés folyamatába és a

lelkészi hivatás felé irányítsa az érdeklődő ifjakat. A nyílt nap programtervezete az idén is két részből állt, délelőtt az érdeklődők betekintést nyerhettek a Kolozsvári Protestáns Teológia Intézet működésébe, majd az unitárius kar tevékenységével ismerkedhettek meg. Délután Kovács István püspök fogadta és köszöntötte az érdeklődő fiatalokat. Az együttlét a teológiai hallgatók által vezetett ifjúsági istentisztelettel folytatódott, majd Ilkei Lóránd unitárius lelkész a világ egyik legszebb hivatásáról, a lelkészségről beszélgetett velük. A nyílt nap idei kiírását a teológiai tanárokkal közösen elfogyasztott vacsora és jó hangulatú kvízzjáték zárta.

Pedagógusok találkozója

2025. március 7–8-án közösségépítő hétvége és emlékkonferencia keretében Szovátán találkoztak az unitárius iskolákban tanító pedagógusok.

A székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium és a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium munkaközössége idei találkozásának fő témája Kriza János (1811–1875) unitárius püspök élete és munkássága volt. A sokoldalú egyházfő, költő, teológus, műfordító halálának 150. évfordulóján emléke és hagyatékának hatása ma is jelen van az unitárius egyházi iskolák szellemiségében.

Állami kitüntetés

Nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából dr. Sulyok Tamás köztársasági elnök állami kitüntetést adományozott Csécs Márton Lőrincnek.

A Torockói Unitárius Egyházközség lelkésze, a Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkör esperese nagy elhivatottsággal végzett lelkészi munkája, valamint a magyar közmédia kulturális programsorozata, a Duna Napok megszervezésében és lebonyolításában vállalt szerepe elismeréseként a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetésben részesült.

A díjat Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes adta át 2025. március 14-én a Karmelita kolostorban rendezett ünnepségen.

| Fotó: Miniszterelnökség/Botár Gergely

Barangoló Isten országában

SZOMBATFALVI ETELKA

Kedves Gyermekek!

A tavasz egyik legszebb hónapja van, április. A természet valósággal életre kel. A fák rügyet bontanak, a virágok ezernyi színben pompáznak, a madarak vidám dalától kedvesebb az életünk. Ez a hónap attól is különleges, hogy ekkor ünnepeljük húsvétot, az örök élet ünnepét.

Ez az ünnep a továbblépésről, a megújulásról és az örök élet körforgásának a szépségéről szól. Jézus, a mi tanítómesterünk különleges odafigyeléssel fordult nemcsak a felnőttekhez, hanem a gyerekekhez is. Szívvel-lélekkel tanított és gyógyított, ám elárulták, ennek következtében keresztre feszítették, és meghalt.

Jézus tanításait később tanítványai a föld minden szegletébe elvitték, általuk pedig Jézus ma is él. Tanítása és szellemisége életre, jóra és igazságra buzdít titeket gyerekeket, és a felnőtteket is. Sosem a fűben meglelt csokitójás öröme csupán ez az ünnep, hanem annál sokkal több, és ezt te is megérted.

Feladatok

1. Vedd kezébe a családi Bibliát, és olvass el néhány részletet a húsvéti történetből. Ha még nem megy a keresgélés a Bibliában, kérj bátran segítséget. Izgalmas feladat a számok alapján megtalálni a megfelelő szövegrészeket. Kicsit olyan, mint a kódfejtés.

Jézus bevonul Jeruzsálembe: Márk evangéliuma 11,1–11

Az utolsó vacsora: Lukács evangéliuma 22,7–20
Júdás elárulja Jézust, majd megbánja tettét:

Máté evangéliuma 26,47–51; 27,3–4

Jézust elítélik: János evangéliuma 19,4–7

2. Az alábbi feladatban ezekből a szövegrészekből emeltünk be szimbólumokat: Jézus Jeruzsálembe való bevonulásának történetéből a szamarat és pálmaágakat, az utolsó vacsora kenyerét és borát, a harminc ezüstpénzt, amit Júdás kapott Jézus elárulásáért és azt a töviskoszorút, amit a tanítómester fejére helyeztek a katonák. Folytatódjon hát a kódfejtés, számold össze, hogy a különböző szimbólumokból hányat rejtettünk el az alábbi képen!

KERESGÉLŐ

SZAMÁR		PÁLMAFA ÁG		KENYÉR	
TÖVISKOSZORÚ		EZÜST PÉNZ		BOR	

2./II. 2./I.	▼	◀Fadarab! ... tett kézzel ül (szólás)	Tintával töltött író- eszköz	Rém- uralom Mi, ...,ők	▼	Immá- ron pá- rosan!	1.	▼	Udvarias meg- szólítás Korszak	Olasz- országi folyó	▼	Házas- sággö- tést celebrál
▶	L	▼	▼	▼	▼	▼	A	▼	▼	▼	▼	Z
Félre! Meg- szabott elvárás	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	Ravaszdi ...tarján (megye- székhely)	▶	▼	▼	▶
Brit, lu- xembur- gi autó- jelzés	▶	▼	▼	Illatos virág Megza- vart tan!	▶	▼	▼	▼	▼	Kutya Kúrium, ittrium vegyjele	▶	▼
Fizetés kézhez kapott része	▶	▼	▼	▼	▼	Éravagek!	▶	▼	▼	Némileg arctalan! Angol(ré- giesen)	▶	▼
Amper (röv.) Női név (jan. 11.)	▶	Hirde- tésféle Sült tojásétel	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	Deci- (röv.) ...-ívás	▶
▶	▼	▼	▼	Bokrot metsz Gólt rúg a kapuba	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
Agymo- sas része! Írószer csúcsa	▶	▼	▼	Nem jobb- kezes Csalfa	▶	▼	▼	▼	▼	Svájcban van! Könyör- gés	▶	▼
▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	Elpusz- títja a tűz Radír- szélek!	▶	▼	▼	▼
Körbe- zárt térben	▶	▼	▼	▼	▼	Mostani, új keletű Óra- mutató	▶	▼	▼	▼	▼	Nagy mennyi- ségben árasztja
Ketten a klub- tagok közül!	▶	▼	Daráló- alkatrész Ismét- lődő	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	Kerek betű Török kikötő	▶
Stílus (német)	▶	▼	▼	Hamis Sportoló igéje	▶	▼	▼	János az ireknél Üres órszoba!	▶	▼	▼	▼
Vízcsepp! Gyógy- növény- illóanyag	▶	Feladat Nagy te- lepülés- ről való	▶	▼	▼	▼	▼	▼	Néma kadét! Elővigyá- zatos	▶	▼	▼
▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
Nárcisz- szirmok!	▶	▼	▼	Zsebben található! Dáridó kezdet!	▶	▼	▼	Gyűjtőér Öltözet	▶	▼	▼	▼
... mark (védjegy) Sváb- bogár	▶	▼	▼	▼	▼	Gúnydal sorai!	▶	▼	▼	▼	▼	▼
▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	Közleke- dési sáv Kissé elavult!	▶	▼	▼	▼	▼
Fejlődési szakasz! Lövedék- orrgörbe	▶	▼	▼	USA-tag- állam Torta- szelet!	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▶	▼	▼	▼	Megrom- lott, ... szalon- na, dió	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼

**A legnagyobb
székely**

Orbán Balázs író,
néprajzi gyűjtő, poli-
tikus, ... (1.) szerzője
135 éve hunyt el. Fő-
műve utolsó fejezeté-
ből idézünk: ... (2.).

ÁPRILIS

2025 a küldetés éve

...jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is. (Mt 6,10)

Amikor imádkozunk, a legtöbbször összekulcsoljuk a kezünket. Ez jelképes mozdulat, az ölelés gesztusa. Olyan, mint amikor a gyerek megöleli a szülőt, a szerelmes a kedvesét. Az imádkozáskor Istent öleljük magunkhoz, s vele mélyülünk el a szeretetben. Ez az elmélyülés aztán áttöri az ima perceit, életformává válik. Egy új létforma születik, amit Jézus Isten országának nevez. Ez az ország nem földrajzi, nem is politikai, hanem életviteli államforma. Polgárai akkor leszünk, ha mindenhol és mindenki, mindenkor úgy élünk, mintha az imádkozás állapotában lennénk. Ha annyira odaadjuk magunkat, ahogy a szerelmesek adják magukat, s feltárulkoznak egymás előtt. Ebben az állapotban pitiánerré és nevetségessé válik a sok álarc, amit magukra öltenek az emberek. Buta maskara és póz lesz a kivagyiság, a nagyzás, a hatalmaskodás. A szeretet ölelésében élő embert nem érdeklik mindezek a dolgok, mert ő máshol él, egy másik országban.

| RÁCZ NORBERT ZSOLT